

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo.
Cena: Letno Din 32.—, polletno
Din 16.—, četrtletno Din 9.—, ino-
zemstvo Din 64.—.
Poštno-čekovni rač. 10.603.

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo in upravnništvo: Maribor, Koroška 5.
Telefon 2113.

Cene inseratom: cela stran
Din 2000.—, pol strani Din 1000.—,
četrt strani Din 500.—, 1/8 strani
Din 250.—, 1/16 strani Din 125.—,
Mali oglasi vsaka beseda Din 1.20.

Nekaj iz zgodovine naše ljudske prosvete.

Povod k tem vrstam, ki jih nameravamo zapisati v obrambo zgodovinske resnice, je dalo »Jutro«, ki je v svoji številki z dne 29. aprila 1934 o priliki občnega zbora Zveze kulturnih društev v Mariboru v uvodnem članku med drugim objavilo te besede: »Misel združitve posameznih prosvetnih edinic v organizirano zvezo ravno v našem delu domovine ni nova. Menda se dopolni baš letos 25 let, kar je bila v bivši slovenski Štajerski ustanovljena prva taka zveza. Bila je to »Zveza narodnih društev« v Celju, ki je imela za narodno prosvetno delo v avstrijskih časih velik pomen in ki je v kljub neznatnim sredstvom in političnim oviram mnogo pripomogla k podvigu narodne zavednosti. Vse javno delo, tudi ljudska prosveta, je bilo pred vojno v službi glavnega našega cilja: samoohranitve in stopnjevanja nacionalne odpornosti.« — »Jutrove« navedbe so netočne. Prva zveza posameznih prosvetnih edinic v bivši slovenski Štajerski ni bila ustanovljena še le pred 25 leti ter se ni imenovala »Zveza narodnih društev« v Celju, marveč se je imenovala »Slovenska krščansko socialna zveza«. V njej, ki je imela svoj sedež v Ljubljani, je bilo od leta 1898 osredotočeno vedno bolj rastoče ljudsko izobraževalno delo med Slovenci. Leta 1903 — lani je torej preteklo 30 let — je bil osnovan štajerski pomožni odbor te Zveze, tri leta kasneje, in sicer dne 29. novembra 1906, pa je bila ustanovljena samostojna »Slovenska krščansko socialna zveza za Štajersko«, ki je na občnem zboru dne 6. decembra 1923 spremenila svoje ime v »Prosvetno zvezo«. Kako intenzivno in uspešno je bilo prosvetno delo med ljudstvom, ki ga je vodila ta »Zveza«, se vidi iz tega, da je bilo pred izbruhom svetovne vojne, kakor je ugotovil občni zbor dne 3. aprila 1914, v njej včlanjenih 167 izobraževalnih društev in 138 mladinskih zvez, in sicer 61 mladeniških in 77 dekliških zvez. Sedaj »Prosvetne zveze« ni več, posamezne prosvetne edince pa so le deloma vzpostavljene.

Kako je »Prosvetna zveza«, odnosno njena prednica »Slovenska krščansko socialna zveza«, vse moralne sile, ki jih je njeno delo vzbujalo med narodom, stavil v službo »samoohranitve in stopnjevanja nacionalne odpornosti«, je povedal njen predsednik dr. Hohnjec na občnem zboru 26. novembra 1931, ko je med drugim rekel to-le: »Vse organsko življenje se vrši v znamenju

velike težnje samoohrane in samoobrane. Naša prosvetna organizacija je to velevažno težnjo našega narodnega organizma podpirala, jačila in hrabrila. K temu nas je silil nemško-nacionalni imperializem, ki je hotel zagospodovati nad našo zemljo ter ji vzeti slovenski značaj, našem ljudstvu pa slovensko dušo. Roko v roki z oficielno državno politiko je šla privatna ponemčevalna inicijativa, ki je bila organizirana v nemškem Schulverein in Südmarki. Na severni meji našega jezikovnega

ozemlja je bila nevarnost največja. Z denarjem nismo mogli paralizirati nemško-nacionalnih nakan, ker ga nismo imeli. Dali pa smo slovenskim rod binam na meji in osobito naši mladini v roke drugo orožje, da so z njim branili naše slovenstvo, in to je uma svetli meč. Kdor se je moral boriti za narodne in verske svetinje, ta jih je bolj vzljubil ter jih bolj ljubi, nego tisti, ki se za nje ni nikdar bojeval ter ni za nje ničesar žrtvoval. V tej borbi, ki je bila od naše strani res kulturna borba, se je naša ljubezen do naše zemlje in našega slovenstva poglobila ter ojeklenila, da ni in ne bo nikdar popustila.«

V NAŠI DRŽAVI.

Nova trgovinska pogodba med našo državo in Nemčijo je bila dne 1. maja po šesttedenskih pogajanjih podpisana v Beogradu. Pogodba temelji na načelu medsebojnega pospeševanja izvoza s tem, da je priznala Nemčija za izvoz jugoslovanskih poljedelskih pridelkov v Nemčijo take ugodnosti, da se more upravičeno pričakovati precejšnje povečanje našega izvoza v Nemčijo. Jugoslavija je nasprotno priznala odgovarjajoče ugodnosti za uvoz nemških industrijskih izdelkov, zlasti takih, ki jih doma ne izdelujemo. Interesi domače industrije so v polni meri zavarovani. — Obenem s trgovinsko pogodbo je bil

70letni habsburški nadvojvoda Evgen, ki je živel od prevrata v Švici, se bo zopet naselil v Avstriji.

sklenjen dogovor o medsebojnem pospeševanju tujskega prometa. Po novem dogovoru bo smel vsak Nemec, če poseti jugoslovanska kopališča, vzeti s seboj iz Nemčije v našo državo 700 mark ali 13.000 Din.

V DRUGIH DRŽAVAH.

KAKO BO NOVA AVSTRIJA UREJENA?

Avstrijski parlament je 30. aprila t.l. sprejel novo ustavo, ki je bila slovesno proglašena dne 1. maja. Po tej ustavi bo Avstrija urejena stanovsko in sestavljena iz Dunaja in dežel kakor doslej. Glede stanovske ureditve ima ustava samo načelne določbe, podrobno se bo morala stanovska ureditev še le izvesti. Določenih je sedem glavnih stanovskih skupin: 1. kmetijstvo in gozdarstvo, 2. industrija in rudarstvo, 3. obrt, 4. trgovina in promet, 5. denarništvo in zavarovalništvo, 6. svobodni poklici in 7. javne službe. Podrobnosti bodo urejene s posebnim zakonom. —

Posvetovalne zbornice.

Vsa zakonodajna moč je v rokah zveznega zbora, ki so mu kot posvetovalni organi prideljene štiri zbornice. Posvetovalne zbornice so: a) Državni svet, ki bo imel 40 do 50 članov. Imenuje jih zvezni predsednik za dobo 10 let. b) Zvezni kulturni svet. Imel bo 30 do 40 članov. Izbrani bodo iz vrst predstavnikov cerkve in verskih zajednic, šolskih, vzgojnih in ljudskoprosvetnih ustanov, umetnosti in znanosti. c) Zvezni gospodarski svet, ki bo imel 70 do 80 članov, izbranih iz vrst gospodarskih stanovskih organizacij. d) Deželni svet, ki mu pripadeta po dva člana za vsako deželo in za zvezno mesto Dunaj.

Zvezni zbor.

Te štiri posvetovalne korporacije (teles) odpošljejo svoje zastopnike v Zve-